

ste brezpravni in izkoriščani! Pozdravljena, ti velika simpatična četa zatirancev, bojevnikov! Pozdravljena s teboj pribojavana bodočnost, dolgo zaželena, težko pričakovana!

Pozdravljeni!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca listopada 1905 K 167.549.86.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Že zopet učitelj brez plače.

Že zopet je žalostna resnica, da imamo učitelja, ki mora že od 1. t. m. živeti brez plače, in to je učitelj - voditelj na novoustanovljeni šoli v Krvavem potoku v Istri. Ta šola je bila sistemizirana že pred leti, a z aktivacijo se je moralo počakati, da je občina sezidala novo šolsko poslopje. Pred pričetkom tega šol. leta je bilo poslopje toliko dovršeno, da se je lahko pričelo s poukom. Okr. šol. svet je poslal tja, še preden je službo razpisal, provizorno sedanjega učitelja in pouk se je pričel s pričetkom šol. leta in učitelj je dobil redno plačo za september, oktober in november. A kar hipoma mu ustavijo plačo za december. Pri dež. šol. svetu, kjer nakazujejo plače učitelstvu, vedo le toliko, da so neke zmešnjave z dež. odborom in da primanjkujejo neka poročila okr. šol. sveta.

Tem gospodom je lahko tako mencati, ker oni so 1. decembra potegnili svoje plače, drugače je za ubogega učitelja. Ali bo živel s svojo družino ob samem zraku, ker le tega mu burja napiha zastoj? Ali se morejo gospodje nadejati, da si je učitelj prihranil poprej, da mu bo mogoče živeti ob prihrankih? Če ste tega mnenja, povejte, od česa naj učitelj prihrani, ko ima učitelstvo tudi v Istri toliko plače, da mu ni mogoče živeti ob sedanji draginji? V Ljubljani je bil celo nered, ko se je podražilo mleko na 20 h liter; kaj naj rečemo v Istri, ki ga moramo plačevati vedno najmanj po 24 h in mnogokrat zlasti v bližini mest celo po 32 h? Kaj je učitelj zakrivil, da mu ustavite plačo? Ako niste imeli vse urejeno, bi ga pustili na mestu, kjer je bil, ali pa bi ga premestili na takšno mesto, kjer bi redno dobival plačo. Vredni ste zaradi tega, da bi ustavili plačo vam in ne učitelju, da bi ne trpel učitelj zaradi vaše nevednosti in nemarnosti škode in ponižanja.

Ni mogoče drugega kot javno povedati, da taki gospodje, ki nimajo srca za podložnega, ki ne znajo niti toliko zakona, da bi tako znamenite zadeve pravilno uredili, res ne sodijo na mesta, ki jih zavzemajo, in treba je, da bi jih vendar kdo vsaj zbudil, ako ne popolnoma odstranil. Kje so deželni in državni poslanci, da ne vprašajo ministra, zakaj nastavlja na tako znamenita mesta može, ki niso kos svoji nalogi?

Ti prav pohlevno molče, ker tu gre le za ubogo učiteljsko paro; zavzeli se bodo rajši za kakšen električni tramvaj v razna zimovišča, ki vendar ne koristi toliko narodu kot dobro učitelstvo. A dobro učitelstvo je tam, kjer je primerno in redno plačano. Kje je c. k. namestnik, ki je ob

svojem nastopu poudarjal, da morajo uradniki čutiti s stranko in si predstavljati resno položaj stranke? Sedaj je prilika, da uradniku, ki je to zakrivil, da priložnost, da si bo resno predstavljal položaj učitelja brez plače s tem, da se tudi njemu ustavi plača in z njegovo plačo plačuje učitelj toliko časa, dokler ne bo vsa zadeva rešena.

Slovensko šolstvo.

»Nova česka revue,« ki jo ureja v Pragi dr. Franta, priobčuje članek »Obrazy z rakouského školství.«^{*)}

Ker smo prepričani, da bodo zanimali naše čitatelje tisti odstavki, ki se tičejo šolstva po slovenskih kronovinah, jih objavljamo.

Kranjsko.

Na Kranjskem, kjer živi 94,2% Slovencev, nimajo Slovenci niti ene popolne svoje gimnazije. V Ljubljani je na prvi državni gimnaziji učni jezik v višjih razredih samo nemški, v nižji gimnaziji je en oddelek popolnoma nemški in drugi oddelek v veliki večini slovenski. Na drugi državni gimnaziji se poučuje slovensko in nemško, takisto v popolnem slovenskem Kranju s popolnoma slovensko okolico. V Novem mestu predavajo v nižjih razredih grščino in nemščino nemško, druge predmete slovensko, v višji gimnaziji pa izključno nemško. Nasproti temu ima neznatna nemška manjšina v Kočevju izključno nemško nižjo gimnazijo. Edina državna realka na Kranjskem (v Ljubljani) je izključno nemška, na mestni realki v Idriji pa se poučuje slovensko in nemško. Tudi v edini višji dekliški šoli na Kranjskem, ki jo vzdržuje mesto Ljubljana, predavajo zgodovino nemško. Na edinem državnem učiteljskišču v Ljubljani je učni jezik slovenski in nemški, ravno tako na zasebnem zavodu »uršulink za vzgojo učiteljic; v zasebnem zavodu za vzgojo učiteljic, ki ga vzdržuje »ljublanski šolski kuratorij«, je učni jezik izključno nemški. Izmed strokovnih šol imajo Slovenci samo državno čipkarsko šolo v Idriji, v slovenski, državni umetno-obrtni šoli v Ljubljani se poučuje v zadnjih letih tudi nemško; za to ima 5% Nemcev v Kočevju izključno nemško strokovno lesno obrtno šolo. — Trgovskih šol Slovenci nimajo; nižjo gospodarsko šolo, a to zasebno,^{**)} imajo samo eno, potem imajo samo eno zasebno gospodinjsko šolo, in s tem smo končali pregled višjih slovenskih šol na Kranjskem.

Štajersko.

Na Štajerskem ima 31,2% slovenskih prebivalcev na državnih gimnazijah samo v Celju paralelke z nemško-slovenskim učnim jezikom, v Mariboru predavajo nekatere predmete na nižji gimnaziji slovensko, na deželni gimnaziji v Ptujju pa predavajo, in sicer samo Slovincem in slovenščino slovensko. Na realkah se sploh slovenski ne poučuje, na učiteljskiščih tudi ne. Samo v pripravnici pri učiteljskišču v Mariboru poučujejo nemško in slovensko. Drugih srednjih obrtnih in strokovnih šol Slovenci na Štajerskem nimajo.

Koroško.

Na Koroškem živi glasom zadnjega ljudskega štetja 25,1% Slovencev, v resnici pa jih je veliko več. Glasom

^{*)} Slike iz avstrijskega šolstva.

^{**)} Tu misli člankar menda deželno kmetijsko šolo na Grmu. Uredn.